

## سازه، مفهوم و متغیر

**سازه:** سازه‌ها، که از نظریه مشتق می‌شوند، مفاهیمی هستند که از بالاترین سطح انتزاع برخوردارند. هر سازه می‌تواند متشکل از چندین مفهوم باشد. مثالی که در این مورد می‌توان ارائه داد، احساس خوشبختی است. احساس خوشبختی، یک سازه است که در حالت معمولی قابل مشاهده نیست. بنابراین، برای مشاهده و سنجش آن، باید از مفاهیم تشکیل‌دهنده آن مانند احساس نشاط، احساس سرزندگی، احساس رضایت (فردی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی)، احساس امید و ... استفاده کرد.

**مفهوم:** مفهومی که از رویدادهای قابل مشاهده است که معرف شباهت‌ها یا جنبه‌های مشترک میان آن‌هاست. در واقع مفاهیم، واژه‌های انتزاعی‌اند که برای توضیح دادن و یا معنا بخشیدن به تجربیاتمان از آن‌ها استفاده می‌کنیم. برای مثال، پیشرفت تحصیلی مفهومی است که می‌توان آن را از طریق عملکرد (نمره‌های کلاسی) دانش‌آموزان در دروس مختلف مشاهده کرد. هر مفهوم از چندین متغیر در مقیاس‌های مختلف تشکیل شده است. جهت توضیحات بیشتر به مثال سازه برمی‌گردیم که در آن، احساس رضایت فردی در زندگی به عنوان یکی از مفاهیم در سازه احساس خوشبختی معرفی شده است. در این جا برای این که بتوانیم مفهوم رضایت فردی را مورد سنجش و مشاهده قرار دهیم، باید از چندین متغیر مانند رضایت از درآمد، رضایت از شغل، رضایت از ساعات کاری و ... استفاده کنیم.

**متغیر:** متغیر عبارت است از ویژگی واحد مورد مشاهده. متغیر کمیتی است که می‌تواند از واحدی به واحد دیگر یا از یک شرایط مشاهده به شرایط دیگر، مقادیر مختلفی را اختیار کند. متغیر نمادی است که اعداد یا مقادیر به آن اختصاص پیدا می‌کند. به عبارت دیگر، متغیر به ویژگی‌هایی اطلاق می‌شود که می‌توان آن‌ها را مشاهده یا اندازه‌گیری کرد و دو یا چند عدد یا نماد را جایگزین آن‌ها قرار داد. به عنوان مثال، جاده یک مفهوم است، اما طول جاده یک متغیر است. در محیط SPSS، متغیر صفتی است که مایل به انجام تحلیل‌های آماری بر روی آن هستیم. در واقع در این محیط، هر سوال پرسشنامه، یک متغیر محسوب می‌شود